שיח
שאול שיף

מוקדש באהבה למשפחות הנופלים בלבנון

"את הנוראות האלה"

סיפר הרב שלמה זלמן שרבאר זי"ל, שהיה ראש מחלקת העלייה של הסוכנות:

"בעוד את שולין בשנים השניות, היה זה בתצוות לילה, ליום אחד ידידים וחברים לתפנת הרכבת בורשה, וגם אנשי הסר לשון הפלאי. בשעת הפרידה כשעמדתי על יד הקרון בתנועה, ניגשה אלי אשה ובקשה בפיה: יש לה אחות בירושלים שבעב לה עובד ב"תנובה" ברחוב יחזקאל, ואביה הזקן נוטע אליה לירושלים ברכבת הזאת, ובקשתה שאביא אותו בדמי שלי, כדי שיוכלא בחברת של יהודי. נעניתי לה בחיוב. עליתי יחד איתה לקרון והעברנו את אביה האת כל חפציו " משעה הזאל, לתא שלי. כשנכנסתי אחר כך לתא והתבוננתי ביהודי, הצריתי לפני פנים צהובים כשעוה, זקן לבן, עיניים מעצבנות, וכולו פקעת עצבים. כשהתחלתי לשאול אותו מי ומה וכו', שתק ולא ענה דבר. שתקתי אף אני. אחרי זמן מה ביקשני לעזור לו לשתות את המזוודה שלו. בתוכה ראיתי שופר, מכושים, כשמים להבדלה, שלית ותפילין, כמה ספרים וכמה כותנות, ועוד כמה חפצים. הוצא לו ספר "נעם אלימלך" ועיין בו.

לפני שהשתחזתי על הספסל לישון לקחתי לי משהו לשתות, ושאלתיו אם גם הוא מוכן לשתות משהו. נענע בראשו לאות הסכמה. מזגתי לו כוס. אחרי ששתה, התחיל לשוחח אתי, וסיפר לי בקיצור שהוא מגליציה, חסיד בעלז. שבע ימים אך גם שבע צרות. בולל לפני כל מה שעבר עליו תחת שלטונו של הצורר, אך ששכל את אשתו וארבעת מילדיו ואיך ניצול, ועתה עולה הוא לארץ "ימים" פתאום הפסיק ונדם. לא המשיך. נשאר ישב עצום "ניים" ובאתי מן התא. בשובי מצאתיו שכוח על הספסל. אף אני השתוממתי על הסר סכל השני. אך לא יכולתי לעצום עין, וכל מחשבותי התרכזו באיש שמולי וכל מה שעשעתי מכנו.

עם שחר, קמתי להתפלל. שכבי לתא לא קם ולא נע. לסי רות שלא ישן. אחרי התפילה הבאתי מאמתחתי משהו לש תות ולאכול. שאלתיו אם רוצה הוא באמת מאמתחתי משהו לש כמה שעות שאלתיו שוב, והוא נענע לי בראשו שכן. לש תות. וכך כמה פעמים ביום שתה משהו. אולם לא הוציא הנר מפיו. עיין בספר במקצת. "שב, שכב ישתק. שתיקתו היתה איומה והשרירה עלי ריכאון נורא. לא ידעתי את נפשי.

אחרי תצות היום פרצה ראיתי אחרי כל מה שעבר עלי אר חרי כל מה שעיני ראו, רית לא ייחם ולא חמל - לא אתעלל אליי ארגיש גם אני שתקתי ולא עניתי מאומה. אף הוא חזר לשתיקתו. כאשר התשיך. התחלתי לסדר לי את תפצי לדרך כנראג (הוא המשיך לפארים), והנה ביקשני פתאום לעזוב לי להדריך את המזוודה. הוציא את הטלית והתפילין, התעטף בטלית, והניח תפילין ועמד להתפלל.

נדהמתי מהשינוי הפתאומי. ברם, שתקתי ולא אמרתי מאומה. אחרי סיימים את תפילתו, פתח ואמה על פי דין צריך להתפלל וכי הבכיבול אינו זקוק ואיפו ראוי לרחמנות?! מה יש לי עכשיו בעולם? מי נשאר לו? אם הוא ייחם עלי ונשאר יחי בחיים, וכאי הוא שנחרחם גם אני עליו, ולכן שמתי התפי ללתי. סיים את דבריו ודמעות ולנו מעיניו והתחיל לבכות בקול. אני, רחמנות גם על ריבונו של עולם: עם מי הוא נשאר? אף אני בכיתי אתו. נפרדתי ממנו מתוך דמעות ומתוך ברכה: להתראות בירושלים, ונזכה לביאת המשיח.

סיפרתי את הדברים לר' יהודה אבן שמואל זי"ל, ונוכח הסופר-המשורר חיים נראדה זי"ל. שניהם הודיעו השעות. ואף אני לא יכולתי להתאפק ולשלום בעצמי, ושלושתנו בבי גו. אחרי כמה רגעים אמר חיים נראדה: אני אכתוב על כך מסה. רי' יהודה אבן שמואל אמר: זהו כוחו של ישראל לאולי קיו. הנשמה האלוקיה שביהודי חסיד בעלז זה, היא שהבריחה: רחמנות על ריבונו של עולם. זה פירוש "ובו תדבק... הוא יהלתיך והוא אליקיד אשר עשה אותך את הנבזלות (ובם בשעה שעשה אתך) את הנוראות האלה אשר ראו עיניך" (דברים י', ג-כא)."

(פרסום חוזר. מתוך ה"קדיש" להרב מרדכי גרינברג שליט"א ראש ישיבת "כרם ביבנה")

מחצרות אדמו"רים וחסידים

מנפוליאון עד חלוץ

כשפלש הקיסר נפוליאון לקרבות רוסיה, שמע את סיפרו של הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, כאיש אשר רוח אלוקים בו. כשעבר צבאו בסמוך לוולוז'ין, הזה להביאו לפניו. במהלך שלושת הפגישה שיחות, ביקש להיוועץ מפיו על גורל המערכה.

עונה רבי חיים שאינו מתייחס בבוחות נפוליאון יהודי פשוט הוא, השוקד על התורה כמצוות עליו מפי הבורא.

אמר הקיסר: "ניתה שאינך איש מלאות, אבל לא תוכל להכחיש שזכה ושיקה אתה. אמור לי מה השקשורך כזכם הדיפה את הגולל, ומבשיתני שלא אמות לך על גולל ליבך".

פתח רבי חיים ואמר: "אפשרל לך משל. מ"ש עשה ודכו במרכבה הזדמנה רחמנה לאריבות פוסים אבירים. נבבנו הפוסים לבירה טובעניה. המלי"ח בהם הרכיב ומשכו זה לכאן זה לכאן, והתנודדה המרכבה והתרפסקה. נחלץ הסרים ועלה בלבות הבירה, והשיקיף על מאמצי העגלון והמשרתים לחלץ את המרכבה. לאחר מאמצים מרובים עלה הדבר בלים, וזה שרץ מכץ לעבור הרכבה. לפתע התקרבה לבירה עגלה בשרה, דומה לשבר פוסים. נבבנו הפוסים לנוסה והחלו שוקעים. הבליף בהם העגלון " האזר שארית כוחם, ומשכו עמם את העגלה לעבר השני. פנה הסרין אל האיכר ושאל: איני מבין. לשושני ארבעה פוסים אבירים, והם שקעו הפר עד את מרכבתי. ולעגלתך דשנים שני פוסים נחושים, ביצד הלכו את עגלתך" עמק האיכר, ואמר: אמת, שלעב לתי רק שני פוסים. אבל שניהם גדלו באחו ומרגלים זה לך שני פוסים אבירים יותר כאחד. מה לאדון כן פוסין, אבירים הם ומרכשו זה בבה זה בבה. כל אחד מושך לעברו ומעמה לדראות פתוא, ומרכבתך מתרפסת".

פנים רבי חיים ואמר: "קיבא בבן, בבאך רב ועצות, מעדר ומשיבן, אבל רב לאוסים הוא, ומבבאיים רבים בראי שיו בדודיו. כל אחד מושך לעברו ומעמה-לימות בעמית רבי בלון, ומבבא הבבא מפורר ומעובל. מה שאין כן הבבא

הרוסי, אמנם כושים הוא וחכ, אבל פרעל בלימה ובמשותף. ומבאן משיך אני מה יהא גורל המערכה".

(פרשום חיזר מתוך אבי חשיעות, חיבו

אחוזי חרב מלומדי מלחמה - מלחמתה של תורה" (רש"י)

פעם שרט נרשיע מרית בבריסק ותבנה היהודית על נושא הבבא היהודי נרעי אידישע מילישקייט". המסך יורם, ופר מוני אבהרים נושאי הניחות נראו על הבמה. פלה "המפר קר: על ארבע וקראו "מי לאיש אשר בנה בית חדש ולא חבנו, ילך וישוב לביתו". בבמה אבהרים פילבו דרך ועבנו את הניחה. המשיך וקרא: "ומי האיש אשר נטע כרם, ולא חללו, ילך וישוב לביתו" עוד בבמה נשמע את המקובל: "ומי סיף הבהיה "ומי האיש אשר אירש אשה ולא לקחה, ילך וישוב לביתו", ועוד בבמה עובו. עם הבהיה "ומי האיש הירא ורך הלבב " שירא מעבדות שביתו " ילך וישוב לבי תו", קמה רוח מהוזית והכל נסו בבהילה. על הבמה נותרו רק שניים, לקול צחוקו של הקהל הבאות מעילה ובעל "שאגת אריה", שפתח בשאג ומתן של חלכה למי מהם זכות קדימה במצות זו של מלחמת מצוה, והמסך ירד לקול תרועת הבהים.

ורה המחזה לשיחת היום, והבאיב לילב הנוערים לדבר ה. הניעו הדברים לשאני הגאון רבי חיים מלוי ובלל, רבה של בריסק, נפנה ואמר: "שחזה נאה הוא, ואבן בך התגולל העניבים " אך תמהני, מדוע בסעו את המחזה בשחם עת, מדוע לא הביעהו עד האחרון".

"יסה הסיף", נשאל.

"הסוף היה ששני הוקבים הללו אבן נפגשו בקרב", אמר. (פרסום חיזר מתוך הבהי, חיבו עמי קבינוב)

נסיונו של מי גדול יותר?

"...היינה לי פגישה עם הבר מאחנו ישים ושאול שעלה לשני אורצה והניע לבקר עצין. כשראה אותי, כשעה שבינינו אבנים, אמר "יהודה, זה אתנה? אתה בעלותך אתה הסמוך לבי שבעות על פירוש השבע, ואתה בילותך? השאלה הבאה היינה "בשארית הדף" אמרתי לה

"ואילו לא נשארתי דוד, כל השאלות היו מבבחות? הרעשה היינה מובבת?"

בשיקנו היינה לי שיחה עם אבא שבבר עיני. אמרתי לה "אני יודע נסיונו של בי גדול יותר, שלי או שלך. אתה רצלת באמונה באהב. אחרי השואה אתה עוד יכול להאמין באהבה? אני מאמין בקב"ה, אינ יכול להבינו. אבל אתם מאמינים להבין. במה אתה מאמין בעשיו?"

לשונו "לולי הדוקר שבעתי אי אמרתי בשבי" יש מבין רלב יותר. בשמעי שאול אמרתי "איך יכולה ואיני להאמין מעבר בלי הקב"ה". איך אדם שלל להמשיך שעבר בלי הקב"ה עד רמ קא משום שעבר ניסיון כזה. בלי הקב"ה אין לאדם יכולה בוחר מדוד.

כל אדם צריך לשאול את עצמה מה אתה עושה? מה אתה מחפש בחיים? מה יש לך קיבל על מה אתה בלוחם? ואם אחר בך היום אנשי ומשרי יקר מזה שהיו לפני שישים שנה? באירופה היתה התרבות המהדרת ביותר, ובכל זאת קרה מה שקרה, והשלום שהיה. מה המבבן הנפשי של "לולי תהדוך שבי שבי או אברתי בעמי".

קיבל ושר דוקר לי בין שני ילין ושר"ש א', "... אף על פי שאבבר ושלכר לי דוקר - בין שני ילין, קשבת מה קיבם".

מיום ישיבת קמיבול שלושים – לבוכת אבין השואה